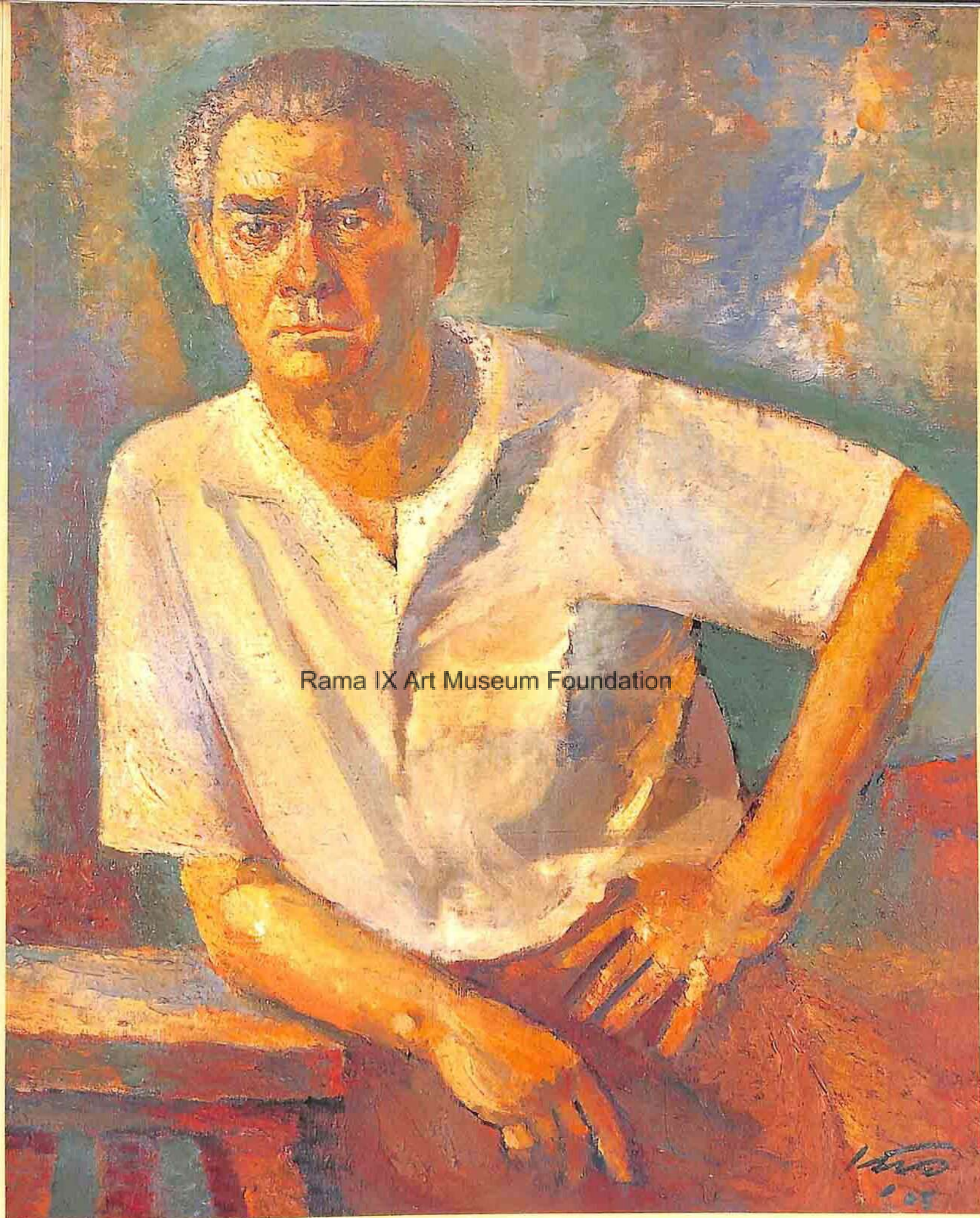

ศิลปกรรมร่วมสมัย 60 ปี คณะจิตรกรรมฯ
60 Years of Thai Contemporary Arts

Rama IX Art Museum Foundation

ศิลปกรรมร่วมสมัย 60 ปี

คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์

60 Years of Thai Contemporary Arts

by The Faculty of Painting Sculpture and Graphic Arts

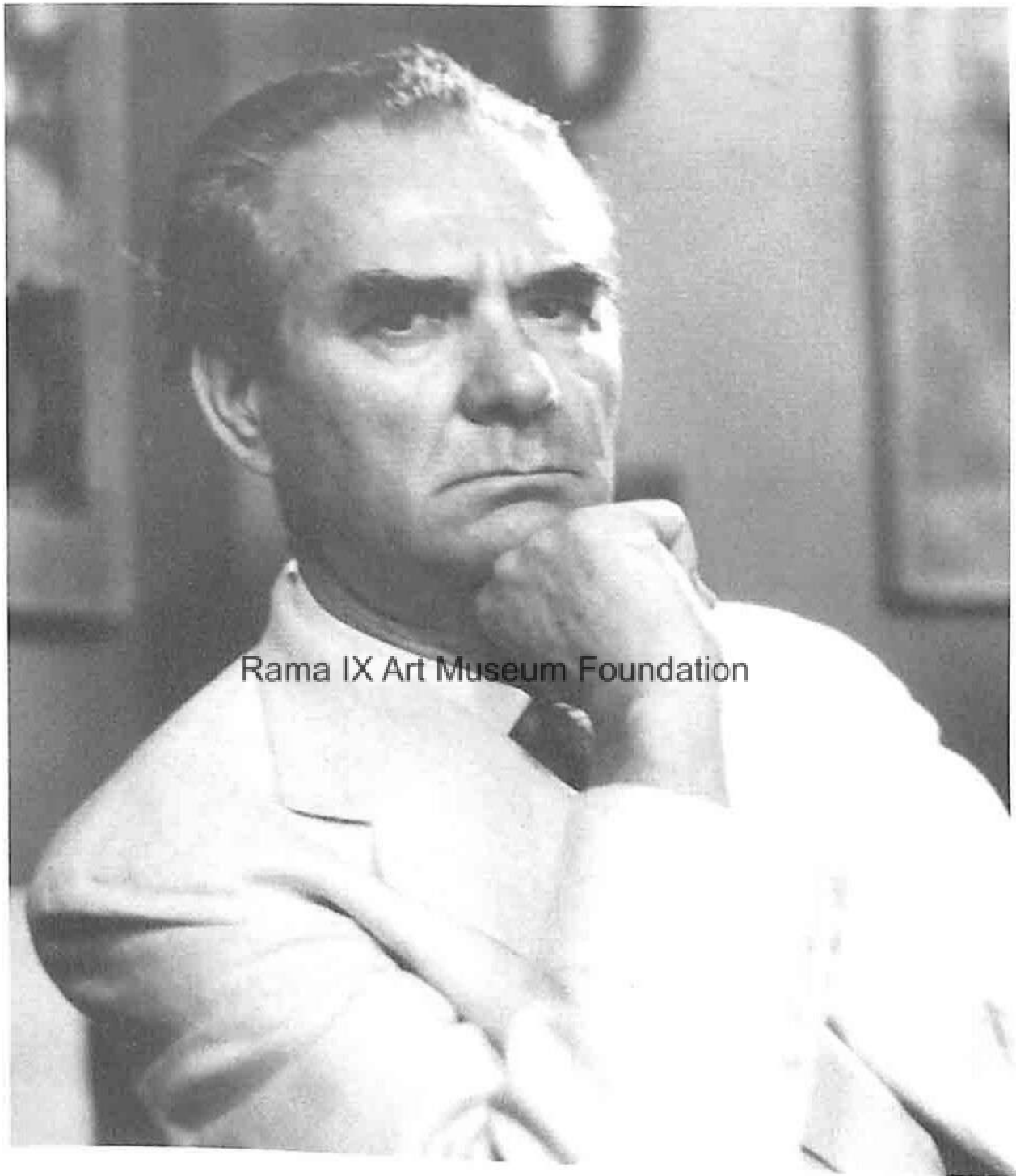
Rama IX Art Museum Foundation

เนื่องในวาระครบ 60 ปี คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

on The Occasion of 60th Anniversary Celebration of The Faculty of Painting Sculpture and Graphic Arts, Silpakorn University

งานศิลปะร่วมสมัย 60 ปี คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร 2564-2565

งานศิลปะร่วมสมัย 60 ปี คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร 2564-2565

Rama IX Art Museum Foundation

Professor Silpa Bhirasri

Rama IX Art Museum Foundation

มูลนิธิหอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร

สารจากอธิการบดี

มหาวิทยาลัยศิลปากรนับเป็นสถาบันอุดมศึกษาทางด้านศิลป:ศึกษาที่เก่าแก่ที่สุดของประเทศ ซึ่งสถาปนาขึ้นเป็นมหาวิทยาลัยในปี พ.ศ. 2486 และคณะวิชาแรกของมหาวิทยาลัยคือ คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ ซึ่งเปิดอายุครบ 60 ปี ในปี พ.ศ. 2546 นี้ด้วยเช่นกัน ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาคณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ได้ผลิตบัณฑิตออกไปเป็นศิลปิน ครู อาจารย์ นักวิชาการศิลปะ รับใช้สังคม และประเทศชาติเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งบัณฑิตที่จบการศึกษามาจากคณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์นั้น ส่วนเป็นศิลปินและผู้นำด้านการสร้างสรรค์และวิชาการศิลปะ เป็นที่ยอมรับโดยทั่วกัน ทั้งในระดับชาติและระดับนานาชาติ จากศักยภาพที่โดดเด่นในด้านการสร้างสรรค์นี้เอง ทำให้บัณฑิตจากคณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์มีบทบาทที่สำคัญยิ่งต่อวงการศิลปะร่วมสมัยในประเทศไทยตลอดมา รวมทั้งได้สร้างคุณประโยชน์แก่สังคมและประเทศชาติ เป็นกำลังสำคัญในการร่วมรักษา สืบทอดมรดกทางศิลปะ และวัฒนธรรม และภูมิปัญญาของชนในชาติ คือ การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติให้คงอยู่สืบไป

นิทรรศการศิลปะจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการสร้างสรรค์ เป็นกิจกรรมสำคัญที่จะเชื่อมโยงงานต่อการศึกษาศิลปะและการเผยแพร่ให้ความรู้ต่อสาธารณชน เพื่อสร้างความเข้าใจในคุณค่าของศิลปกรรม นิทรรศการศิลปกรรมร่วมสมัย 60 ปี คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ เนื่องในวาระที่คณะวิชาแห่งนี้มีอายุครบ 60 ปี จึงนับว่าเป็นกิจกรรมที่สำคัญอย่างยิ่ง การรวบรวมผลงานศิลปกรรมของศิลปินที่จบจากคณะฯ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และนำมาจัดแสดงในนิทรรศการครั้งนี้ จึงเป็นการสำรวจเพื่อการศึกษาเกินกว่าเพื่อการอนุรักษ์ วิจัย เป็นแนวทางหรือแบบอย่างให้แก่ศิลปินรุ่นหลังอีกด้วย จึงนับว่าเป็นการเน้นย้ำถึงความโดดเด่นและการเป็นผู้นำในด้านการสร้างสรรค์ศิลปกรรม และเป็นกำลังสำคัญต่อการพัฒนาวงการศิลปะร่วมสมัยให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้นอย่างแท้จริง

Rama IX Art Museum Foundation

ในนามของมหาวิทยาลัยศิลปากร ขอแสดงความชื่นชมยินดีและขอบคุณคณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ ศิลปิน และผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินงานจัดนิทรรศการครั้งนี้ จากบทบาทและความสำเร็จของคณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ตลอดช่วงเวลา 60 ปี คือความภาคภูมิใจยิ่งแก่มหาวิทยาลัยศิลปากร

ผ. ธีระพร

(อาจารย์พิเศษ ธีระพร)

อธิการบดีมหาวิทยาลัยศิลปากร

สารจากคนบดี

คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ ได้ถือกำเนิดขึ้นพร้อมกับมหาวิทยาลัยศิลปากร เมื่อปี พ.ศ. 2486 แลจะมีอายุครบ 60 ปี ในปี พ.ศ. 2546 นี้ ตลอด 60 ปี คณะจิตรกรรมฯ ได้ขยายตัวเติบโตขึ้นทั้งทางด้านวิชาการและการสร้างสรรค์ ซึ่งนับเป็นมรดกที่ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ได้ฝากไว้บนพื้นแผ่นดินไทยแห่งนี้และขยายพลเติบโตกลายเป็นผลิตผลของศิลปะสมัยใหม่ในประเทศไทย บัณฑิตของคณะก็พลีตอกไปเป็นศิลปิน ครู อาจารย์ นักวิชาการและอาชีพอื่นๆ โดยส่วนใหญ่นำไปใช้ในการสร้างสรรค์ศิลปกรรมอันทรงคุณค่าสืบต่อศิลปกรรมร่วมสมัยของไทย เป็นบุคลากรที่สัมพันธ์กับการส่งเสริม อนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม และภูมิปัญญาของชนในชาติอีกทางหนึ่งด้วย นับเป็นศักยภาพโดดเด่นของคณะจิตรกรรมฯ ที่สร้างชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับทั้งในระดับประเทศและนานาชาติ

คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ ตระหนักในความสำคัญทางทัศนศิลป์ร่วมสมัยโดยเฉพาะหน้าที่รับผิดชอบในการผลิตบัณฑิตผู้สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ และการเป็นหน่วยงานที่เข้าไปมีส่วนร่วมพัฒนาศิลปะร่วมสมัยในประเทศไทยให้ก้าวหน้ากับความสามารถเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยต่างๆ เนื่องในโอกาสครบ 60 ปี คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ พ.ศ. 2546 นี้ ได้จัดดำเนินโครงการนิทรรศการครั้งพิเศษขึ้นภายใต้ชื่อโครงการที่ว่า “โครงการนิทรรศการศิลปกรรมร่วมสมัย 60 ปี คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร” นอกจากมีเจตนารมณ์ในการร่วมบูรณาการผู้ยิ่งใหญ่ทางศิลปะ คือ ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ผู้ให้กำเนิดคณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์แล้ว สาระสำคัญของนิทรรศการศิลปกรรมร่วมสมัยครั้งนี้ยังอยู่ที่การจัดรวบรวมผลงานสร้างสรรค์ที่เป็นประวัติศาสตร์อันสำคัญของศิลปกรรมร่วมสมัยของชาติ ที่เกิดขึ้นจากผลิตผลของท่านศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ที่ได้วางฐานรากไว้จากพี่น้องบัณฑิตของคณะจิตรกรรมฯ ในช่วง 6 ทศวรรษที่ผ่านมา คณะจิตรกรรมฯ ตั้งแต่วันที่ 1 จนถึงปัจจุบัน เป็นผู้สร้างสรรค์ผลงานอย่างต่อเนื่อง มีความโดดเด่น และมีคุณค่าเป็นที่ประจักษ์ สร้างชื่อเสียงทั้งด้านการสร้างสรรค์ศิลปกรรม และทำคุณประโยชน์ให้กับคณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ สังคมและประเทศชาติ นับว่าเป็นโครงการที่สำคัญที่ได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่าย ทั้งศิลปิน สถาบัน หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน เป็นความภาคภูมิใจร่วมกัน ในแนวทางความคิด ประสิทธิภาพ และอุดมการณ์ทางศิลปะที่จะแสดงให้เห็นถึงวิวัฒนาการของศิลปะร่วมสมัยในประเทศไทย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และเพื่อขยายผลไปสู่การสำรวจศึกษา อนุรักษ์ วิจัย และเป็นแบบอย่างต่อการสร้างสรรค์ศิลปกรรมให้แก่อนุชนรุ่นหลังต่อไป คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า พี่น้องจะสนใจและเข้าร่วมด้วยความมุ่งมั่นของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เพื่อร่วมสืบทอดเจตนารมณ์ของศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ให้คงอยู่กับคณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ตลอดไป

ศร. 1๖1๕๙๙๖

(ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี)

คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์

มหาวิทยาลัยศิลปากร

โครงการนิทรรศการศิลปกรรมร่วมสมัย 60 ปี คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

1. ชื่อโครงการ

นิทรรศการศิลปกรรมร่วมสมัย 60 ปี คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

2. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

3. หลักการและเหตุผล

คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ได้ถือกำเนิดขึ้นพร้อมกับมหาวิทยาลัยศิลปากรเมื่อ พ.ศ. 2486 เกือบ 60 ปี คณะฯ ได้ขยายตัวเติบโตขึ้นทั้งทางด้านวิชาการและการสร้างสรรค์ บัณฑิตของคณะฯ ก็ผลิตออกมามากายเป็นกำลังของชาติด้านทัศนศิลป์ โดยออกไปเป็นศิลปิน ครู อาจารย์ นักวิชาการและอาชีพอื่นๆ ส่วนใหญ่เป็นผู้นำในการสร้างสรรค์ศิลปกรรมอันทรงคุณค่า สืบต่อศิลปกรรมร่วมสมัยของไทย เป็นบุคลากรที่สัมพันธ์กับการส่งเสริม อนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของชาติอีกทางหนึ่งด้วย นับเป็นศักยภาพจุดเด่นของคณะจิตรกรรมฯ มีชื่อเสียงยอมรับทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ปัจจุบันวงการศิลปกรรมทัศนศิลป์ร่วมสมัยในสังคมเปลี่ยนแปลงมากขึ้น เช่น มีหน่วยงานของรัฐระดับกรมในกระทรวงวัฒนธรรมเกิดขึ้นใหม่ คณะจิตรกรรมฯ ตระหนักในความสำคัญของทัศนศิลป์ร่วมสมัย โดยเฉพาะหน้าที่ที่รับผิดชอบในการผลิตบัณฑิตผู้สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์และเป็นหน่วยงานที่เข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาทัศนศิลป์ร่วมสมัยในประเทศไทยให้ก้าวหน้าทันกับความเจริญของยุคสมัยต่างๆ ในประเทศไทยมาโดยตลอด เมื่อถึงโอกาสครบ 60 ปี ในปี พ.ศ. 2546 คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์จะจัดนิทรรศการครั้งพิเศษขึ้นใช้ชื่อโครงการว่า “โครงการนิทรรศการศิลปกรรมร่วมสมัย 60 ปี คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร” นอกจากนี้เจตนาในการร่วมบูรณาการผู้ยิ่งใหญ่ทางศิลปะคือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพ็ญศรี ให้กำเนิดคณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์แล้ว ยังเป็นการเฉลิมฉลองวาระพิเศษที่อายุของคณะฯ ล่วงมาถึง 60 ปี โครงการนี้จึงเป็นโครงการพิเศษมีสาระสำคัญของนิทรรศการศิลปกรรมร่วมสมัยครั้งนี้อยู่ที่การจัดรวบรวมงานสร้างสรรค์ศิลปะที่เป็นประวัติศาสตร์ชิ้นสำคัญของศิลปกรรมร่วมสมัยของชาติ อันเกิดขึ้นจากฝีมือบัณฑิตจากคณะจิตรกรรมฯ ในช่วง 6 ทศวรรษที่ผ่านมา เป็นผู้สำเร็จการศึกษาจากคณะจิตรกรรมฯ ตั้งแต่รุ่นที่ 1 ถึงปัจจุบัน เป็นผู้สร้างสรรค์ผลงานอย่างต่อเนื่อง มีความโดดเด่น และมีคุณค่าเป็นที่ประจักษ์ทั้งที่เป็นศิลปินชั้นเยี่ยม ศิลปินแห่งชาติ ศิลปินที่มีผลงานดีเด่น คณาจารย์คณะจิตรกรรมฯ คณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาด้านศิลปะอื่น ที่สร้างชื่อเสียงด้านการสร้างสรรค์ศิลปะและคุณประโยชน์ให้กับคณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากรชาติ

การพิจารณาศิลปินและผลงาน จะมุ่งที่คุณค่าศิลปะโดยผลงานและศิลปินชั้นเยี่ยมเท่านั้นต้องมีรางวัลเกียรติยศระดับเหรียญทองหรือรางวัลยอดเยี่ยม ในการประกวดศิลปกรรมระดับชาติและระดับนานาชาติ และมีส่วนในการผลักดันหรือจัดปรกาศทางความคิด เป็นผู้ให้อิทธิพลกับศิลปินรุ่นต่อๆ มา เป็นบุคลากรผู้สร้างสรรค์ศิลปกรรมร่วมสมัยกลุ่มแนวหน้าในแต่ละช่วงการพัฒนาเปลี่ยนแปลงในวงการศิลปกรรมร่วมสมัยของไทย เกิดความหลากหลายด้านคุณภาพศิลปะก่อนศักยภาพของบัณฑิตและศิลปินที่ตามมา ผลิตออกไป หากศิลปินชั้นเยี่ยมที่ได้รับการคัดเลือกยังมีชีวิตอยู่ จะขอความร่วมมือให้นำงานสร้างสรรค์มีจุดยืนเข้าร่วมแสดงงานด้วย

4. วัตถุประสงค์

4.1 เพื่อการให้ศึกษาภาพทางศิลปะผลิตบัณฑิตด้านศิลปะของคณะฯ ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันภาคเป็นรูปธรรมชัดเจนขึ้น ยังประโยชน์ทางศิลปะร่วมสมัย การแลกเปลี่ยนทางศิลปะ การเรียนการสอน การทำโครงการร่วมกันส่งเสริมการสร้างเสริมศิลปกรรมของคณะฯ ในอนาคต

4.2 เพื่อเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ และเป็นตัวแทนที่โดดเด่นทางวิชาการและการศึกษาศิลปะ

4.3 เพื่อเผยแพร่ผลงานและศักยภาพของคณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์สู่สังคม

4.4 เพื่อเผยแพร่เกียรติคุณและผลงานของคณะฯ ในฐานะมหาวิทยาลัยศิลปากร

4.5 เพื่อเผยแพร่ชื่อเสียงและผลงานของคณะฯ ให้เป็นที่ประจักษ์แก่สังคมและสาธารณชน

4.6 เพื่อเผยแพร่ชื่อเสียงและผลงานของคณะฯ ให้เป็นที่ประจักษ์แก่สังคมและสาธารณชน

5. ระยะเวลาดำเนินการ

ใช้เวลาดำเนิน 12 เดือน ตั้งแต่ตุลาคม 2545 ถึงกันยายน 2546

6. สถานที่ดำเนินงาน

6.1 คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

6.2 สถานที่จัดแสดงผลงานนิทรรศการคือ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หอศิลป์ ถนนเจ้าฟ้า กรุงเทพฯ

7. แผนการดำเนินงาน

มีการประชุมกำหนดแผน จัดลำดับขั้นตอนการทำงาน ตรวจสอบผลการปฏิบัติงานทุกระยะตั้งแต่ต้นจนสรุปผล

1. เดือนตุลาคม - เดือนธันวาคม 2545	กำหนดแผนจัดลำดับขั้นตอนการปฏิบัติงาน
2. เดือนตุลาคม - เดือนเมษายน 2546	ตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิคัดเลือกผลงานและดำเนินการประชุมพิจารณา
คัดเลือกบันทึกกลุ่มเป้าหมายตั้งแต่รุ่น 1 - 60
3. เดือนเมษายน - เดือนกรกฎาคม 2546	ติดตามงานที่ได้รับคัดเลือก ติดต่อหน่วยงาน องค์กร บุคคล แลศิลปิน เพื่อขอยืม
งานมาร่วมแสดง ประสานงานศิลปินที่ได้รับการคัดเลือกและยังมีชีวิตอยู่ เพื่อขอ
ความร่วมมือในการสร้างสรรค์งานปัจจุบัน
4. เดือนมิถุนายน - เดือนกรกฎาคม 2546	ดำเนินการประชาสัมพันธ์ ประสานงานหอศิลป์ สถานที่จัดแสดง
5. เดือนกรกฎาคม - เดือนกันยายน 2546	รวบรวมผลงาน ถ่ายภาพ จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ นิทรรศการ ไปสเตอร์
6. เดือนตุลาคม 2546	จัดนิทรรศการ

8. งบประมาณ

ค่าใช้จ่ายตลอดโครงการ เป็นเงินงบประมาณประจำปีงบประมาณ 2546 จำนวนเงิน 585,000 บาท (ห้าแสนแปดหมื่นห้าพันบาทถ้วน)

9. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 9.1 มีข้อมูลบันทึกทางศิลปะจากคนจิตรกรรมฯ ทุกกลุ่ม เพื่อประมวล รวบรวมจัดลำดับไว้เป็นประโยชน์เชิงวิชาการ
- 9.2 สามารถรักษาและส่งเสริมความเป็นผู้นำในสาขาศิลปะให้ดำรงอยู่กับคนจิตรกรรมฯ
- 9.3 ส่งเสริมและสร้างบรรยากาศการสร้างสรรคศิลปะร่วมสมัยของประเทศไทย
- 9.4 ขยายกรอบ สืบสาน แลพัฒนาการสร้างสรรคศิลปะ โดยบริหารและจัดการอย่างเป็นระบบมากขึ้น
- 9.5 สามารถเผยแพร่ศักยภาพชื่อเสียงของคนจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ในการสร้างความรู้ความเข้าใจในคุณค่าของงาน

ศิลปกรรมและการอนุรักษ์

ศิลปกรรมร่วมสมัย 60 ปี คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์

รศ. สุรศักดิ์ เจริญวงศ์
ภาควิชาศิลปะไทย คณะจิตรกรรมฯ

ความภาคภูมิใจประการหนึ่งที่ฝังแน่นอยู่ในจิตสำนึกของชาวศิลปากรเสมอ คือ การได้เป็นลูกศิษย์ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี การได้เป็นลูกศิษย์สถาบันที่ ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี วางรากฐานก่อตั้งไว้ และการได้เป็นลูกศิษย์ที่สืบทอด การสร้างสรรค์ศิลปกรรมที่ท่านศาสตราจารย์ศิลป์ ได้อุทิศทั้งชีวิต เพื่อรับใช้ ต่อศิลปะของท่านและของพวกเรา มรดกของศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรีที่ฝัง เมล็ดทองทางศิลปะบนแผ่นดินสยามประเทศ ได้ผลิดอกออกผลจนเป็นผลิตผล ของศิลปะสมัยใหม่ในประเทศไทยทั้งหมด ธุรกรรมของเมล็ดทองทางศิลปะแรก ที่ชัดเจน ที่เป็นสถาบันทางศิลปะก็คือ คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร และที่เป็นกิจกรรมทางศิลปะร่วมสมัยที่สำคัญและยังดำเนิน อยู่มาจนถึงปัจจุบันนี้ คือ การจัดการแสดงศิลปกรรมแห่งชาติ ทั้ง 2 ส่วน ต่างมีความเจริญยาวนานกันมาไม่น้อยกว่า 50-60 ปี ช่วยกันสร้างสรรค์วงการ ศิลปะให้เจริญเติบโตขึ้น เป็นรากฐานที่มั่นคงเชื่อมต่อรากฐานอื่นๆ ในวงการ ศิลปกรรมร่วมสมัยในยุคต่อๆ มา เป็นบ่อเกิดสถาบันการศึกษาศิลปะ หอศิลป์ การจัดการประกวดศิลปกรรมหน่วยงานอื่นๆ ตลอดจนการแลกเปลี่ยน การสร้างสรรค์ศิลปะรูปแบบใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นภายหลังอย่างมากมายในปัจจุบัน เป็นสิ่ง ที่น่าภาคภูมิใจ เป็นสิ่งที่ชาวจิตรกรรมฯ ต่างปลูกฝังจิตสำนึกให้เยาวชนของ จิตรกรรมฯ รุ่นต่อๆ มาเป็นทอดๆ ที่จะรักษามรดกสำคัญในการสร้างสรรค์ ศิลปกรรม อันเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างสรรค์ความเจริญรุ่งเรืองให้แก่ประเทศ ชาติบ้านเมือง ด้านศิลปวัฒนธรรม ให้ถือเป็นหน้าที่ เป็นความรับผิดชอบที่มี ลักษณะเด่นเป็นพิเศษของศิษย์จิตรกรรมฯ... ตามรอยศาสตราจารย์ศิลป์ ในจดหมายฉบับสุดท้ายที่ท่านเขียนไว้เมื่อ 6 วันก่อนท่านจะจากโลกนี้ไป โดยท่าน เขียนถึงคุณมาลินีภรรยาสุดที่รักของท่าน มีส่วนหนึ่งของจดหมายที่จับใจ ทุกคนว่า... “ฉันได้จากโลกนี้ไปแล้วโดยไม่เสียใจ เพราะฉันได้อุทิศชีวิตของฉันให้กับ บางสิ่งที่เป็นประโยชน์ ในฐานะเป็นผู้รับใช้ที่ต่ำต้อยในงานศิลปะของฉัน และ มอบความรัก ความปรารถนาดีจากฉัน เพื่อที่พวกเขาจะได้รับความสำเร็จรุ่งเรือง และมีความสุข...”

การเปิดรับอารยธรรมตะวันตก

สยามในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเริ่มรับเอา อารยธรรมตะวันตกเข้ามาเป็นแบบในการพัฒนาประเทศ อาจจะเป็นเพราะว่า เมื่อครั้งยังดำรงพระยศเป็นเจ้าฟ้ามงกุฎ เสด็จทรงผนวชอยู่วัดสมอราย หรือ วัดราชโอรสารามในปัจจุบันอยู่ 27 ปี ท่านทรงสนทนากับและได้เรียนภาษาละตินกับ สิงหนาทภักดีชาวฝรั่งเศส ผู้พำนักอยู่วัดก่อนเข้านับ (IMMACULATE CONCEPTION) ซึ่งอยู่วัดนอกใกล้กับวัดสมอราย ต่อมาได้เรียนภาษาอังกฤษจาก หม่อมอมระวิเชียร ณ นคร (JESS CASWELL) เมื่อเสด็จมาประทับที่วัดบวรนิเวศ ซึ่งเป็นความรู้ทั้งด้านภาษาและวัฒนธรรมใหม่ใหม่ของโลกตะวันตกที่พระองค์ท่านได้ เพื่อใช้ในการครองประเทศ ศิลปวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และการศึกษา ความทันสมัยเหล่านี้ เริ่มเข้ามาติดตาในราชสำนักในยุคนั้น

ทรงสนทนากับนักวิชาการตะวันตกได้เริ่มต้นอย่างจริงจังในยุคนั้น มีภาพพิมพ์ ภาพวาดจิตรกรรม ประติมากรรม จากผู้นำเข้าด้วยเรือสำเภาจากอเมริกาเข้ามาถวาย

ในหลวง มีการแลกเปลี่ยนเครื่องราชบรรณาการกับประเทศโลกตะวันตก อเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส เป็นการเปิดรับอิทธิพลดังกล่าว พ.ศ. 2402 จักรพรรดิ นโปเลียนที่ 3 จากฝรั่งเศส ส่งเครื่องราชบรรณาการมากมายพร้อมประติมากรรม สืบทุกประเภทเหมือนจักรพรรดินโปเลียนที่ 3 และจักรพรรดินี อูจีนี เดมอนตัง ผลิตงานของอิมิเลียน นิเว เวอร์เร็ก เป็นประติมากรรมเหมือนจริง 3 มิติ เลียนแบบบุคคลที่ยังมีชีวิตอยู่จริง น่าจะเป็นส่วนแรกส่วนหนึ่งที่เริ่มโน้มน้าวใจเจ้านาย เรื่องรูปเหมือนบุคคล อีก 4 ปีต่อมา ปี พ.ศ. 2406 ฝรั่งเศสได้จัดส่งพระบรมรูป รัชกาลที่ 4 สูง 59 ซม. เป็นประติมากรรมสำริดเคลือบทอง ฟินิอ เอมีล พรังแว ชาตูลส์ ประติมากรรมชาวฝรั่งเศส เป็นพระบรมรูปทำขึ้นแบบตึ๊งก๊ะ พระพิตร เครื่องฉลองพระองค์ เครื่องประดับเลียนแบบธรรมชาติจริง ฐานด้านขวาสลัก “CHATROUSSE 1863 PARIS” สันนิษฐานว่า ชาตูลส์เป็นพระบรมรูปจาก พระบรมฉายาลักษณ์ที่ขุนสมุทโศภน (เจ้าพระยารัตนาธิเบศร) ไม่แสดงศิลปะ หัตถกรรมที่ฝรั่งเศส เมื่อ พ.ศ. 2405 จึงเป็นหล่อพระพิตรและพระวรกาย พัดส่วนไปจากความเป็นจริงมาก

รัชกาลที่ 4 ไม่โปรดฟิโนชาตูลส์ จึงโปรดให้หลวงเทพพองมา (พลับ) ต่อมาเป็นพระยาจีนจันทรธรรมเป็นพระบรมรูปขนาดเท่าพระองค์จริงตามแบบตะวันตก โดยทรงเป็นแบบในพระอิริยาบถยืนประทับตรง ฉลองพระองค์ฟ้าเยียรบัน พระภูษา ไม้เท้าเป็นไม้เท้าฝรั่ง ทรงสายสะพายแบบฝรั่งเศส ประติมากรรมรูปนี้ จึงถือเป็นการปั้นพระบรมรูปพระมหากษัตริย์ที่ยังดำรงพระชนม์ชีพอยู่ โดยฟิโน คนสยามเป็นครั้งแรกในสยาม ถือเป็นการเปิดโลก เปลี่ยนรสนิยมการแสดงออก ทางศิลปะสันนิษฐานอย่างตะวันตกเป็นครั้งแรกด้วย นับเป็นการลบล้างความเชื่อความ เจนงายของคติไทยโบราณ หวังทรงการปั้นก่อนชีวิตให้สั้นลง ทำการรูปจำลองของ คนที่มีชีวิตอยู่ไปเป็นหนึ่ง ยังไม่มีการหล่อพระบรมรูปเป็นโลหะ อาจมีความเชื่อ ทางอับมงคลอยู่บ้างเรื่องการทำพระบรมรูปชีฟ้าไปหลอมละลายไปไฟ จึงหล่อเป็น ปลาสเตอร์าสีแทน

ทางด้านจิตรกรรมนอกจากทรงส่งเสริมให้เร่งขึ้นยังเขียนรูปที่หาความ ไม่จากจิตรกรรมไทยแบบประเพณีนิยมออกไปอย่างกลาหลาน มีริ้วความลึก มีแสงเงาเลื้อยรูปแบบตะวันตก แสดงภาพปริศนาธรรมแบบไทยแล้ว ในปี พ.ศ. 2399 รัชกาลที่ 4 ยังทรงทำพระองค์เป็นตัวอย่างสืบสานความเชื่อเจ้าชีวิตต่างๆ ที่ไม่ทันสมัยของสยามประเทศแบบเดียวกับประติมากรรม กล่าวคือ โปรดให้จิตรกรรม ชาวยุโรป อี พีง-เฟรรี (E. PEYRE FERRY) เขียนพระบรมสาทิสลักษณ์ สำนักราชบัณฑิตยสถานให้ช่างภาพฉายพระบรมสาทิสลักษณ์ (ภาพถ่าย) หลายภาพ

ในรัชสมัยของรัชกาลที่ 5 เสด็จประพาสยุโรป 2 ครั้ง ในครั้งที่สองเสด็จ ประพาสเมื่อปี พ.ศ. 2449-2450 ซึ่งอีกปีของทรงครองราชย์ทรง 41 ปี (พ.ศ. 2408-2449) บุรพชาตริย์ไทยพระองค์ได้ เจ้าฟ้าเพชรรัตน สยามมกุฎราชกุมารี ผู้สำเร็จ การราชการแผ่นดิน พระอรรชานุเสนาบดีราชบัณฑิตเจ้าเล่ห์พระยาสุรเสนา และ พระวิริยภักดีเสนาบดี โดยจัดงบประมาณให้เรือหลวงรักษา จักรพรรดิแห่งยุโรป เสด็จประพาสยุโรป เสด็จประพาสยุโรปพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า 14 ครั้ง (พ.ศ. 2408-2449) เสด็จประพาสยุโรป ฝรั่งเศส จึงติดต่อกับประติมากรชาวฝรั่งเศส ให้หล่อพระบรมรูป (พ.ศ. 2408-2449)